

Årshjul for ord og begrep for ulike tema, knyttet opp mot fagområdene

Årstid:	Måned:	Tema:	Hvordan:	Fagområde (rammeplan):
Vinter	Desember	Høytid og feiringer: Jul	<p>Snakker om høytiden og hva den betyr:</p> <p>Ord og begreper knyttet til høytiden jul; Glede, forventning, spenning, nisse, grøt, nisselue, julesanger, juletre, julekalender, pepperkaker, julepakker, adventslys og adventssamling.</p> <p>Vi skal bli kjent med og bruke sanger og fortellinger knyttet til høytiden – vi skal dramatisere og gestikulere</p>	<p>Etikk, religion og filosofi (s. 55):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon - bli kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen - utvikle interesse og respekt og respekt for hverandre og forstå verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap <p>Kunst, kultur og kreativitet (s.51):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppleve glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet
	Januar	Tid	<p>Bli kjent med begrepet tid; Tid på døgnet, dag, uke og måned</p> <p>Ord og begreper knyttet tid; sakte, raskt, klokke, tid, i går, i dag, i morgen, neste uke/måned/år, natt og dag</p>	<p>Kommunikasjon, språk og tekst (s.48):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd - Utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråksuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter <p>Natur, miljø og teknologi (s.52):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Få gode opplevelse med friluftsliv året rundt - Få kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lære av naturen
		Vær og temperatur	<p>De ulike værphenomenene; sol, regn, snø, overskyet, storm, torden & lyn, hagl og tåke</p> <p>Begrep for temperatur; kaldt, varmt, lunnet.</p>	
Klær	<p>Klær etter årstid: Funksjon og egenskap til klærne. Kjennetegn på klær.</p>			

			<p>Ord og begreper knyttet til klær; kle på, kle av, kaldt, varmt, tynt, tykt, behagelig, ubehagelig, regnklær, støvler, votter, kjeledress, jakke, bukse, lue, sokker, genser, bukse, fleece, ullklær, hals, sko</p>	<p>og utvikle respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen</p>
Februar	<p>Samisk kultur og tradisjon</p> <p>Musikk Joik</p> <p>Form og farger</p>	<p>Vi skal ha fokus på samisk kultur og tradisjoner, og ha aktiviteter knyttet til temaet.</p> <p>Ord og begreper knyttet til samisk kultur: samer, joik, lavvo, lasso, rein, urfolk, flokk, vidde, hus, samekofte, bidos og gahkko, kniv, bål, sametinget og sameflagget.</p> <p>Bli kjent med begrepet former: Sirkel, rounding, firkant, rektangel, trekant, linje, bue, hjerte, oval, stjerne, avlang, rund, rett, skrå</p> <p>Bli kjent med primærfargene; rød, gul og blå, og hvordan man kan lage nye farger ved bruk av dem</p> <p>Hvilke farger finner vi i det samiske flagget? Og hva betyr dem?</p>	<p>Kunst, kultur og kreativitet (s.51):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede - Bearbeide inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne - Møte et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer - Bruke ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk <p>Nærmiljø og samfunn (s.56):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bli kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner - Bli kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer <p>Antall, rom og form (s.54)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter 	
	Preposisjoner	<p>Bli kjent med preposisjonene: over, under, ved siden av, bak, mellom, oppå</p>		

Vår	Mars	Dyr i fjæra Næringskjeden	<p>Vi skal bli kjent med ulike dyr i fjæra og navnet på disse; Kreps, krabbe, blåskjell, hjerteskjell, knivskjell, sandskjell, kråkebolle, sjøstjerne, strandsnegl, albuesnegl og slimmakk</p> <p>Få en begynnende forståelse for hva en næringskjede er og hva det betyr</p>	<p>Natur, miljø og teknologi (s.52):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppleve og utforske naturen og naturens mangfold - Få gode opplevelse med friluftsliv året rundt - Få kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lære av naturen og utvikle respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen
		Rollelek	<p>Pedagogisk observasjon og dokumentasjon</p> <p>Skape lek ut ifra barnas interesse og temaarbeid</p>	<p>Kropp, bevegelse, mat og helse (s.49):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper - Opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer
	April	Gårdsdyr Ord og begreper Lydproduksjon Munn-motorikk	<p>Vi blir kjent med hvilke gårdsdyr vi har: ku, hest, gris, høne, sau, geit, kylling, Husdyr: katt og hund</p> <p>Hvem som hører sammen; Ku-okse-kalv Sau-vær-lam Gris-purke-grisunge Høne-hane-kylling Hvor de bor; fjøs, bing, høsehus osv.</p> <p>Hva dyrene sier; raute, breke, grynte, gale (mø, bæ, kykkeli-ky, nøff nøff) – øve på lyder og munnmotorikk</p>	<p>Natur, miljø og teknologi (s.52):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppleve og utforske naturen og naturens mangfold - Få gode opplevelse med friluftsliv året rundt - Få kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lære av naturen og utvikle respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen

		Høytid og feiringer: Påske	<p>Snakker om høytiden Påske og hva den betyr. Tradisjoner og skikker</p> <p>Ord og begreper knyttet til høytiden påske; forventning, påskeegg, påskehare, lete, finne, gjemme, egg, kylling, liv, fri, hytte, fjellet, ski, snø, kakao og appelsin</p> <p>Bruke sanger og fortellinger - dramatisere og gestikulere</p>	<p>Etikk, religion og filosofi (s.54):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon - Få kjennskap til, forstå og reflektere over grunnleggende normer og verdier
Mai		Høytid og feiring: 17.mai	<p>Snakker om feiringen og hva det betyr for oss</p> <p>Ord og begreper knyttet til 17.mai; gå i tog, flagg, feire, spise is, bursdag, farger, russ, pynte seg, sekkeløp, potetløp, aktiviteter, musikk og fløyte</p> <p>Bruke sanger og fortellinger - dramatisere og gestikulere</p>	<p>Nærmiljø og samfunn (s.56):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltagelse i samfunnet - Erfare at alle får utfordringer og like muligheter til deltagelse - Utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt <p>Antall, rom og form (s.54):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse - Undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede
		Skolestart	<p>Bli kjent med rutiner og skoleforberedende aktiviteter</p> <p>Ord og begrep knyttet til skolestart: penal, matboks, matpakke, skolesekk, pult, friminutt, viskelær, blyant, ark, SFO, lærer, dagsplan, rektor, navn på fag</p>	
		Vårrengjøring	Vi rydder etter vinteren	

Sommer	Juni og juli	Skolestart	Repetisjon og forberedelse Ferie	
	August	Bli kjent Tilvenning	Bruke tid til å komme seg på plass etter ferie, og bli kjent med den nye barnegruppa	Kropp, bevegelse, mat og helse (s.49): <ul style="list-style-type: none"> - Oppleve trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt - blir kjent med egne behov, få kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold - få innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid
		Frukt, bær, grønnsaker	Bli kjent med hvilke frukter, bær og grønnsaker vi har i og rundt barnehagen; blåbær, tyttebær, rips, stikkelsbær, solbær, bringebær, jordbær, sukkererter, potet, gulrøtter, eple og plomme	
		Mat Sanseopplevelser	Få kjennskap til hvor maten vår kommer ifra og hva vi kan lage av de ulike råvarene. Ord og begrep som er knyttet til dette; næring, smaksinntrykk (søtt, surt og salt), konsistens (myk, hardt, tørt, vått), varmt, kaldt og personlig opplevelse.	
Høst	September	Naturen Skogsdyr	Vi skal bli kjent med hvilke dyr vi har i norsk natur; elg, rådyr, rev, hare, ekorn, hoggorm, mus, bjørn, ulv og gaupe Bruker fortellinger, eventyr og sang knyttet til temaet.	
		Kjøretøy og trafikk	Se på hvilke kjøretøy vi har og hva de brukes til; bil, traktor, lastebil, kranbil, søppelbil, brøytebil, buss, motorsykkkel, ambulanse, politibil, brannbil, tog, fly, helikopter, båt, ferje, firhjuling, gravemaskin og sykkel.	

		<p>Brannvern:</p> <p>Vi snakker om brannvernuka og gjør aktiviteter knyttet til dette</p>	<p>Ord og begreper knyttet til brannvern; brann, brannbil, brannkonstabel, brannslange, brannalarm, brannhelikopter, brannstige og brannstasjon. Redning/redde, slukke, vann og brannslukningsapparat</p> <p>Vi har brannøvelse</p>	<p>Natur, miljø og teknologi (s.52):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oppleve og utforske naturen og naturens mangfold - Få gode opplevelse med friluftsliv året rundt - Få kunnskap om dyr og dyreliv - Lage konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi - få kjennskap til menneskets livssyklus
	Oktober	<p>Meg selv</p> <p>Hjem og familie</p>	<p>Bli kjent med seg selv, sine interesser, muligheter og begrensninger.</p> <p>Se på hva som finnes i et hus og dens funksjon: Bad, kjøkken, stue, soverom, vaskerom, bod, garasje, tv-stue/kjeller-stue, kvist og loft</p> <p>Bli kjent med ulike familieforhold; mor, far, bror, søster, stemor, stefar, halvsøsken, stesøsken, alenemor og alenefar</p> <p>Ord og begreper knyttet til relasjoner: relasjon, foreldre, omsorgspersoner, fosterhjem, fosterforeldre, fosterbarn, avlastningshjem, trygghet, kjærlighet, omsorg og ulikheter</p>	<p>Kropp, bevegelse, mat og helse (s.49):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bli trygg på egen kropp, få en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser - Setter grenser for egen kropp og respektere andres grenser <p>Kommunikasjon, språk og tekst (s.48):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uttrykke sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter - Bruke språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter

		Vennskap	Få kjennskap til hvordan vi skal være mot hverandre og hvordan vi skal respektere forskjeller	Etikk, religion og filosofi (s. 55): <ul style="list-style-type: none"> - Utvikle interesse og respekt og respekt for hverandre og forstå verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap
		Følelser	Ord og begreper knyttet til vennskap; respekt, dele, trøste, si i fra, følelser, unnskyld, skryt, ros, sette grenser, stopp, toleranse, invitere, forskjeller Bli kjent med de ulike følelsene vi har; sint, glad, redd, trist, frustrert, overrasket, flau og lykkelig	
	November	Tradisjoner og forventning	Se på hva tradisjoner er, og hva forventning betyr	Etikk, religion og filosofi (s. 55): <ul style="list-style-type: none"> - Få kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier
		Tall og telling	Ord og begreper knyttet til forventning: tradisjon, forventning, glede, skuffelse, venting og spenning Ord og begreper knyttet til tradisjon: høytid, repetisjon, forventning, oppførsel og generasjon	
		Størrelser og måling	Få en forståelse for begrepet telling; telle fra 1-10 Bruker 10-venner Begynnende forståelse av mengde og antall	Antall, rom og form (s.54) <ul style="list-style-type: none"> - Oppdage og undre seg over matematiske sammenhenger - Leke og eksperimentere med tall, mengde og telling og få erfaring med ulike måter å uttrykke dette på - Erfare størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse
			Gjennom ulike aktiviteter se på; Ord og begreper knyttet til størrelse og måling: størst, minst, mest, færrest, lengst, kortest, høy, lav, tung, lett, bred, smal, mest, minst, rask, treg, sakte, fort, tynn og tykk	

Dette jobbes med gjennom hele året:

Årstidene, tid, vær og temperatur

Følelser og vennskap

Samspill med andre barn

Artikulasjon, munnmotorikk

Leke med språk, lyd, rim og regler

Bøker, sanger, bilder, spill etc.

Samtaler med anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål.